

Ir. J. A. Huyskes

PRAKTIJKPROEVEN MET WITLOF 1954—1955

Overdruk uit Mededelingen Directeur van de Tuinbouw **20**, 1957 : 378—385

Praktijkproeven met witlof 1954-1955

Field tests with witloof chicory 1954-1955

Het doel van de praktijkproeven was classificering van het ingezonden materiaal, standaardisering van de benaming en vastlegging van de gebruikswaarde. Bij witlof is de rassensituatie echter zo ingewikkeld, dat dit zeker geen eenvoudige zaak is. In de eerste plaats is het aantal selecties, dat door de telers wordt gebruikt, zeer groot en in de tweede plaats is er veel verschil in de wijze van trekken. Er wordt namelijk getrokken van vroeg in de herfst tot midden in het voorjaar. Bovendien zijn de rassen die op het ogenblik worden gebruikt, niet te identificeren. Om deze reden kan beter van selecties worden gesproken. Van de 112 onderzochte monsters bleek slechts een derde deel voor de praktijk aanbevelenswaardig te zijn.

Proefvelden

De ontvangen selecties zijn overeenkomstig de aanwijzingen van de inzenders in vier „trek”-groepen ingedeeld (zie tabel 1). De 112 onderzochte monsters bleken overeen te komen met 71 selecties. Sommige selecties zijn namelijk in twee, andere zelfs in drie trekken beproefd. De proeven zijn genomen te Elst-Wageningen, Abbekerk en Sloten, in vier trekken in de seizoenen 1954-1955 en 1955-1956. Het proefschema van het tweede jaar week enigszins af van dat van het eerste jaar. Als plaats van proefneming was Elst-Wageningen vervangen door Sommelsdijk. Verschillende selecties die in het eerste jaar niet voldeden, zijn in het tweede proefseizoen niet meer beproefd. De kiemkracht van een aantal selecties bleek in het tweede jaar teruggelopen te zijn. Op de proefvelden, waar de weersomstandigheden tegenwerkten, liet de opkomst soms te wensen over. De werkzaamheden konden echter toch normaal voortgezet worden, dank zij het feit,

dat men over meer proefvelden beschikte. Door moeilijkheden met de kuilen bleken de vroege trek van 1954 in Wageningen en de Meiloftrek van 1955/56 in Abbekerk niet geschikt voor beoordeling.

Een grote hoeveelheid gegevens van de proeven ligt ter inzage in de bibliotheek van het I.V.T. We willen hier slechts het volgende opmerken. De wortels van alle onderzochte groepen zijn op dezelfde wijze geteeld. De zaaitijden vielen alle in mei, een zeer geschikte maand voor de witlofzaai. De meeste velden zijn op één dag ingezaaid. Voor zover het mogelijk was, zijn de proeven herhaald. De vroege trek werd in oktober geroid. De wortels van de latere trekken zijn in de regel in november geroid, bij uitzondering eind oktober. De geroidde wortels zijn of direct opgekuild, of één tot enkele, in één geval zeven weken bewaard in een gedekte hoop of in een schuur en daarna opgekuild.

Wat de opkuil- en roottijden van de kroppen betreft, een vergelijking met de tijdschematabel op

blz. 137 van de 9e Beschrijvende Rassenlijst voor Groentegewassen leerde het volgende. Het streven van de proefnemers om zoveel mogelijk met normale kuilen te werken had op één uitzondering na succes. Deze uitzondering betrof een late trek in een kas, die door licht bijstoken middelvroeg is geworden. De gegevens waren toch bruikbaar, omdat er geen systematische afwijkingen optraden.

Een belangrijke factor voor het al dan niet tot haar recht komen van een selectie is het moment, waarop de kroppen worden geoogst. Het is algemeen bekend, dat sommige selecties eerder rijp zijn dan andere. In tabel 2 zijn hiervan sprekende voorbeelden te vinden. Om zowel de vroeger als de later rijpende selecties tot hun recht te laten komen, zijn de oogsttijden van de herhalingen wat gevarieerd. De eerste herhaling werd geoogst als de vroegste selecties rijp waren, de tweede als de latere goed waren en de eventuele derde als de traagstgroeiende het rijpheidsstadium hadden bereikt. Deze maatregelen kwamen neer op een spreiding van enkele dagen in de oogsttijden.

De geoogste kroppen zijn steeds na schoonmaken en sorteren beoordeeld op rijpheid, sluiting, vastheid, roosjes, blauw, uniformiteit, gebruikswaarde en type. Voor de waardering werd een vijfdelige puntenschaal gebruikt; ook werd het type van de krop omschreven. De waarnemingen zijn verricht door de volgende beoordelingscommissie.

Commissie praktijkproeven witlof 1954-1955

Dr. O. Banga, voorzitter; J. Bos, P. Konijn, A. Moleenaar, J. Sneek en J. Wijnker voor de tuinders te Abbekerk; P. J. Biemans, H. F. Marsen, G. H. Ruhé en J. C. v. Weerdenburg voor de tuinders te Sloten; J. Groenendijk voor de tuinders te Sommelsdijk; Js. Huizer, Rijsoord, P. Knol, Nibbixwoud, J. J. Meddens (Groente-selectiebedrijf „Nunhem”, Haelen (L.), A. Oudijk (Gebr. Oudijk, Waddinxveen), F. L. E. Philibert, Sommelsdijk, en Rijk Zwaan, Rotterdam, voor de zaadproducenten; A. H. Sol voor het U.C.B.; ir. D. Kers, J. Preesman en C. J. v. d. Ven voor het Rijkstuinbouwconsulentenschap te Barendrecht; J. Betzema en dr. C.

Rietsma voor het Rijkstuinbouwconsulentenschap te Hoorn; ir. G. W. v. d. Helm en W. C. Sol voor het Rijkstuinbouwconsulentenschap te Sloten; ir. J. Sneep voor het Proefstation voor de Groenteteelt in de volle grond te Alkmaar; W. Duys en ir. G. T. Grooters voor de N.A.K.-G.; ir. J. A. Huyskes en C. M. Rodenburg voor het I.V.T.

Enige commissieleden hebben aan het zeer uitgebreide materiaal nog bladwaarnemingen, krop- en wortelwegingen en pitmetingen uitgevoerd.

Resultaten

De waarnemingen aan de bladeren hadden betrekking op de eigenschappen houding, kleur, lengte, breedte, bobbeling, insnijdingen, ombuiging van de rand en homogeniteit. Verwerking van de verkregen gegevens leverde helaas geen interessante resultaten op. In de genomen proeven waren noch selecties, noch groepen van selecties kenbaar aan hun loofeigenschappen.

Ook de wegingen van kroppen en wortels en de metingen van de pitlengten toonden geen betrouwbare verschillen aan. Wel werd de indruk verkregen, dat er belangrijke verschillen in produktiviteit en in percentage eerste kwaliteit bestaan tussen de selecties, ook tussen de aanbevelenswaardige. Dat deze verschillen verhorgen bleven, hangt samen met de gecompliceerdheid van de proeven. Immers, de proefnemer moet eerst uit zaad wortels telen en daarna van deze wortels kroppen trekken. De hierdoor optredende variatie maakt een groot aantal herhalingen noodzakelijk. Dit aantal herhalingen moest echter in verband met het grote aantal inzendingen beperkt blijven tot hoogstens drie. Het is begrijpelijk dat onder deze omstandigheden van opbrengstverschillen niet veel is gebleken.

Het resultaat van de beoordelingen is samengevat in de tabellen 1 en 2. Wat de gebruikswaarde betreft, uit tabel 1 is af te lezen, dat het aantal aanbevelenswaardige selecties laag was. Nog geen derde deel van de 112 onderzochte monsters bezat voldoende gebruikswaarde. Voor de vroege trek en de

Tabel 1. Ingezonden selecties en beoordeling door de commissie
Selections submitted and judgements given by the committee

Groeps- omschrijving <i>Description of groups</i>	Verwarming <i>Heating</i>	Trekruijnte <i>Forcing room</i>	Aantal selecties <i>Number of selections</i>	Aanbevelenswaardig <i>Worthy of recommendation</i> aantal <i>number</i> in procenten <i>percentage</i>	
Vroege trek <i>Early forcing</i>	Gestookt <i>Heated</i>	Overdekt <i>Covered</i>	16	9	56
Middelvroeg trek <i>Midseasonal forcing</i>	Gestookt naar be- hoefte <i>Heated as needed</i>	Overdekt <i>Covered</i>	48	12	25
Late trek <i>Late forcing</i>	Niet gestookt <i>Not heated</i>	In de regel overdekt <i>As a rule covered</i>	41	9	22
Meilof <i>May chicory</i>	Niet gestookt <i>Not heated</i>	Niet overdekt <i>Not covered</i>	7	3	43
Totaal <i>Total</i>			112	33	29

Meiloftrek lag dit wat gunstiger, maar voor de zo belangrijke middelvroeg trek bleek maar een kwart van de inzendingen aan de eisen te voldoen.

Welke waren deze eisen? De normen waaraan getoetst werd, kunnen als volgt worden omschreven. Een goede witlofselectie moet oogstzeker zijn; dat houdt in dat zij niet te gauw overrijp mag worden, goed gesloten moet zijn en niet gemakkelijk mag openbarsten; verder moet zij vast, enigszins buikig van vorm, niet te klein van stuk, uniform en vrij van roosjes, blauw en smet zijn. De niet aanbevelenswaardige nummers schoten vrijwel steeds tekort door losheid en slechte sluiting van de krop. In een enkel geval was het een ander gebrek, zoals openbarsten of smet. De uniformiteit liet vrijwel steeds te wensen over.

Bijzonderheden van de beoordelingen zijn te vinden in tabel 2. In deze tabel zijn van de aanbevelenswaardige selecties de gemiddelde cijfers opgenomen. Deze cijfers spreken voor zich zelf. Het volledige cijfermateriaal en de type-omschrijvingen beslaan 25 bladzijden. Om te vermijden dat dit artikel te lang wordt, is er van afgezien een en ander op te nemen. Het complete materiaal ligt voor belangstellenden in de bibliotheek van het I.V.T. ter inzage.

Classificatie en standaardisatie

In tabel 2 zijn de aanbevelenswaardige selecties groepsgewijs opgenomen. Deze groepen zijn aangeduid met de namen Vroege Mechelse, Middelvroeg witlof, Laat witlof en Meilof. Zij kunnen als volgt worden omschreven:

Vroege Mechelse

Zeer goed gesloten en matig buikig (zie fig. 1). Aanbevelenswaardig voor de vroege gestookte en voor zover beproefd meestal ook voor de gestookte of bijgestookte middelvroeg trek.

Middelvroeg witlof

Zwaar, goed sluitend en buikig (zie fig. 2). Aanbevelenswaardig voor de gestookte of bijgestookte middelvroeg trek en voor zover beproefd meestal ook voor de late koude trek. In een enkel geval tevens voor de vroege trek.

Laat witlof

Zwaar, goed sluitend en buikig, als de vorige groep. Aanbevelenswaardig voor de late koude trek, soms tevens voor de gestookte of bijgestookte middelvroeg trek.

Meilof

Behoorlijk gesloten en een weinig buikig (zie fig. 3). Uitsluitend aanbevelenswaardig voor de zeer late koude trek in de vollegrond. Bij vroege trekken te korte kroppen (zie fig. 4).

Met Vroege Mechelse, Middelvroeg witlof en Meilof is aangesloten op de namen die de zaadfirma's reeds in vele gevallen gebruiken. Daarnaast is opgenomen een groep „Laat witlof”, hoewel deze groep minder scherp gedefinieerd is. De commissie beveelt het gebruik van deze namen voor de betreffende selecties ten zeerste aan.

De gebruikte namen zijn gebaseerd op de geschiktheid voor een bepaalde trek, dus op fysiologische verschillen. Maar er zijn ook morfologische verschillen tussen de groepen. Deze verschillen hebben betrekking op de sluiting, de buikigheid (lengte-breedteverhouding) en de omvang of zwaarte van de krop (zie fig. 1-6). Zowel de morfologische als de fysiologische verschillen vallen echter maar ten dele samen met de groepen, hetgeen ook blijkt uit het volgende.

Het kwam voor dat een selectie in twee, soms in drie groepen goede resultaten gaf. Dat kan een voordeel zijn voor de teler, die pas in het laatste stadium een beslissing over de wijze van trekken behoeft te nemen. Bij de classificatie van deze selecties is steeds de vroegste trek aangehouden. Overigens is het niet zo, dat alle selecties in alle trekken zijn beproefd. Het zou echter wel de moeite waard zijn proefondervindelijk te bepalen voor welke trekken elk der aanbevelenswaardige selecties geschikt is.

Tot slot nog een enkel woord over de niet aanbevelenswaardige groepen, namelijk „Lang Hollands” en „Kwaliteitslof”. Tot „Lang Hollands” behoren de lange, dunne, slecht sluitende en weinig oogstzekere typen (fig. 5). „Kwaliteitslof” met zijn prima gesloten, vaste kegelvormige kropjes (fig. 6) verdient volgens verschillende commissieleden alle aandacht. Momenteel is dit zeer weinig voorkomend type niet aanbevelenswaardig, omdat de lage op-

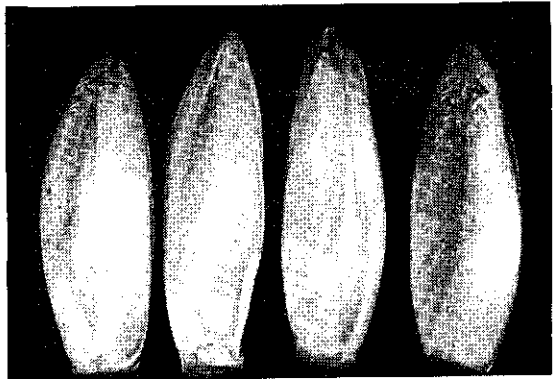

Fig. 1. Vroege Mechelse. Zeer goed gesloten en matig buikig. Geschikt voor vroege en meestal ook voor middelvroeg trek. (Foto I.V.T.).

Vroege Mechelse. Very well covered and moderately broad. Suitable for early and mostly also for midseasonal forcing.

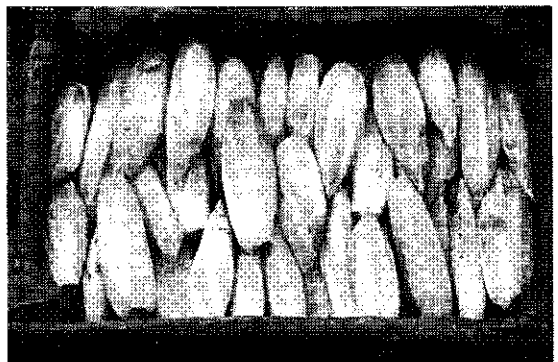

Fig. 2. Gesloten Hollandse. Zwaar, goed sluitend en buikig. Geschikt voor middelvroeg en meestal ook voor late trek, soms voor vroege. Voorgestelde naam middelvroeg witlof. (Foto Rotsma, Middelharnis).

Gesloten Hollandse. Heavy, well covered and broad. Suitable for midseasonal and mostly also for late forcing, sometimes for early forcing. Name suggested, middelvroeg witlof.

Tabel 2. Aanbevelenswaardige selecties ¹⁾ *Selections to be recommended*

Naam en herkomst <i>Name and origin</i>	Zacnummer <i>Trialnumber</i>	Vroege trek						Gebruikswaarde <i>Cultural value</i>
		Rijpheid <i>Maturity</i>	Sluiting <i>Covering</i>	Vastheid <i>Firmness</i>	Roostes <i>With short open chicorns</i>	Uniformiteit <i>Uniformity</i>		
Groep: Vroeg- Mechelse								
Vroege Mechelse, Gebr. v. d. Berg, Naaldwijk	1	3,4	3,0	3,1	0,9	3,3	2,9	
Vroege Mechelse, Js. Huizer, Rijsoord	4	3,3	2,9	2,7	0,5	2,8	3,0	
Malina, Nunhem, Haelen (L.)	11	3,2	3,0	4,0	2,2	4,2	3,7	
Vroege Mechelse, Gebr. Oudijk, Waddinxveen	10	2,9	3,4	3,7	0,8	2,7	3,1	
Mechelse Vroege, F. L. E. Philibert, Sommelsdijk	8	3,2	3,2	3,2	0,8	3,1	3,0	
Vroege Mechelse, sel. S. & G., Sluis en Groot, Enkhuizen	3	3,2	3,2	3,3	0,4	2,8	2,9	
Vroege Supergran No. II, Supergran, Overveen	7	2,5	3,5	3,7	0,8	3,7	3,7	
Vroege Mechelse, Rijk Zwaan, Rotterdam	9	3,3	3,4	3,4	0,6	3,6	3,5	
Middelvroeg sel. R.Z.B. ²⁾ , Rijk Zwaan, Rotterdam	12	3,4	2,7	3,1	0,4	3,0	3,4	
Gemiddelden vroege trek (<i>Averages early forcing</i>)		3,2	3,1	3,4	0,8	3,2	3,2	
Groep: Middelvroeg witlof								
Middelvroeg, H. v. Noort, Zwijndrecht	35	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Productiva, Nunhem, Haelen, Jac. Jong, Noord-Scharwoude	41	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Oudijks Middelvroege, Gebr. Oudijk, Waddinxveen	17	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Vroege Mechelse ³⁾ , R.K. Tuinb.ver. „St. Fiacrius”, Breda	61	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Winterlof Supergran No. III, Supergran, Overveen	26	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Superkrop (Dr. Ide), A. Zwaan Jr., Enkhuizen	64	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Middelvroeg Selectie R.Z.A., Rijk Zwaan, Rotterdam	45	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Dubbelblank, Rijk Zwaan, Rotterdam	23	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Gemiddelden middelvroege trek (<i>Averages midseasonal forcing</i>)		_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Groep: Laat witlof								
Orig. Huizer, Js. Huizer, Rijsoord	80	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Edellof, Joh. Langereis, Ursem	98	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Sel. N.Z.C., Ned. Zaadcentrale, 's-Gravenzande	76	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Dr. Ide, West-Friesland, Wijdenes	65	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Gemiddelden late trek (<i>Averages late forcing</i>)		_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Groep: Meilof								
Groenendijks Late ⁴⁾ , Gebr. Oudijk, Waddinxveen	107	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Meilof, Js. Reyers, Zwijndrecht	110	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Meilof, sel. Slusia, A. Sluis, Enkhuizen	105	_____	_____	_____	_____	_____	_____	
Gemiddelden Meilof (<i>Averages May chicory</i>)		_____	_____	_____	_____	_____	_____	

¹⁾ De cijfers zijn een gemiddelde van alle geslaagde proeven. 1 = zeer weinig, resp. zeer slecht; 2 = weinig, resp. slecht; 3 = matig; 4 = veel, resp. goed; 5 = zeer veel, resp. zeer goed.

The figures are averages of all successful trials. Legend: 1 = very little or very bad; 2 = little or bad; 3 = moderate; 4 = much or good; 5 = very much or very good.

²⁾ Hoort in de volgende groep, maar voldoet ook in de vroege en de late trek.
Belongs to the following group; also satisfactory in early and late forcing.

Zaonummer Trialnumber	Middelvroeg trek						Zaonummer Trialnumber	Late trek (koude kuil)						Zaonummer Trialnumber	Zeer late trek (Meilof)					
	Rijpheid Maturity	Sluiting Covering	Vastheid Firmness	Rooisjes With short open chicons	Uniformiteit Uniformity	Gebruikswaarde Cultural value		Rijpheid Maturity	Sluiting Covering	Vastheid Firmness	Rooisjes With short open chicons	Uniformiteit Uniformity	Gebruikswaarde Cultural value		Rijpheid Maturity	Sluiting Covering	Vastheid Firmness	Rooisjes With short open chicons	Uniformiteit Uniformity	Gebruikswaarde Cultural value
51	3,1	3,3	3,4	0,8	3,3	3,1														
55	3,2	3,2	3,5	0,7	3,0	3,0														
28	3,0	3,3	3,6	1,6	3,2	3,3														
62	3,1	3,2	3,2	0,9	3,5	3,8	89	3,0	3,6	3,8	0,3	3,6	4,0							
	3,0	3,4	3,3	0,8	3,2	3,1														
	4,0	2,7	2,9	0,0	3,1	3,2	79	3,7	3,2	3,5	0	3,2	3,7							
	3,0	3,3	3,2	0,2	3,2	3,1	81	2,8	3,6	3,5	0,2	3,6	3,2							
	3,0	3,6	4,0	0,4	3,6	3,8														
	3,3	3,3	3,3	0,8	3,3	3,7	90	3,2	3,4	3,7	1,0	3,8	3,8							
	4,4	2,3	2,8	0,0	3,8	2,9														
	3,1	3,2	3,4	0,5	3,1	3,2	101	2,9	3,1	3,3	0,3	3,0	3,0							
	3,1	3,6	3,4	0,2	3,2	2,9														
	3,3	3,2	3,3	0,6	3,3	3,3														
								3,0	3,0	3,2	0,3	3,1	2,9							
								2,8	3,1	3,0	0,2	2,9	3,0							
								3,2	3,0	3,2	0,2	3,3	3,1							
								3,0	3,4	3,3	0,8	3,2	3,3							
								3,1	3,3	3,4	0,4	3,3	3,3							
														2,9	3,1	3,1	1,7	2,9	2,8	
														3,0	3,3	3,3	0,9	3,4	3,5	
														3,0	3,6	3,1	0,9	3,4	3,2	
														3,0	3,3	3,2	1,2	3,2	3,2	

3) Hoort waarschijnlijk in de vorige groep; is daarin echter niet beproefd.
Probably belongs to previous group; however, not tested in that group.

4) Apart type, mooie kwaliteit, waarschijnlijk geen hoge opbrengst in de koude kuil.
Distinct type, fine quality, probably not high yielding in cold pit.

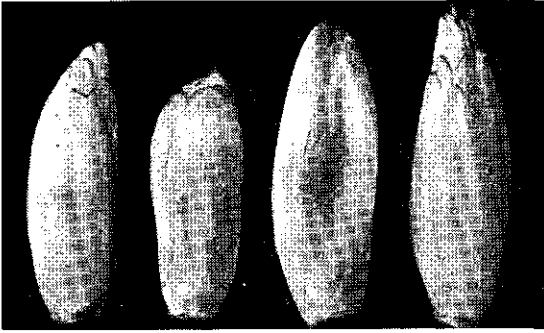

Fig. 3. Meilof. Vrij goed gesloten en een weinig buigkig. Uitsluitend geschikt voor zéér late en onverwarmde trekken. (Foto I.V.T.).

Meilof. Sufficiently covered and a little broad. Only suitable for very late and unheated forcing.

Fig. 4. Meilof, te kort gebleven door te vroeg forceren. Daardoor ongeschikt voor vroege, middelvroege en late trek. (Foto I.V.T.).

Meilof, too short because forced too early. As a result unsuitable for early, midseasonal and late forcing.

brengr niet door een flinke extra prijs wordt goedge-
gemaakt. Het zou echter weleens kunnen gebeuren,
dat de groeiende Nederlandse witlofproductie niet
meer tegen redelijke prijzen in het eigen land te
plaatsen is. Dan zou moeten worden overgeschakeld
op kwaliteitslof, omdat dit produkt op de buiten-
landse markten gewild is; dit in tegenstelling met de
nu in ons land gangbare kwaliteiten. Er is dus alle
reden nu reeds veel aandacht aan de selectie en de
productie van dit meer luxueuze witlof te besteden.

Discussie

Er was een goede overeenstemming tussen de ver-
schillende proefjaren en proefplaatsen over het be-
langrijkste punt: de gebruikswaarde. Uit tabel 2 is af
te leiden, dat de resultaten ook goed overeenstem-
den, wanneer dezelfde selectie in verschillende trek-
ken was opgenomen.

De beoordelingen zijn geschied volgens praktische
eisen. Dit bleek duidelijk toen enige malen het oor-
deel van de inzenders werd gevraagd. Er was een
zeer goede overeenstemming, en de zaadfirma's wa-
ren zeker niet milder dan de commissie. De keuze
„al of niet aanbevelenswaardig” leverde dan ook
geen moeilijkheden op.

De proefresultaten zullen ongetwijfeld hun nut heb-
ben voor de rassenkeuze van de telers. Ook is te ver-
wachten, dat de zaadhandel zich op de aanbevelens-
waardige typen zal oriënteren. Hierdoor zullen vele
niet aanbevelenswaardige selecties in snel tempo
verdwijnen. Voor de opbrengst en vooral voor de
kwaliteit van het witlof (veilingomzet ongeveer 9
miljoen gulden per jaar) zal dit een grote verbeter-
ing zijn.

Voortzetting van de proeven door regionale en
lokale instellingen wordt ten zeerste aanbevolen.
Het is van groot belang dat uitgemaakt wordt of de
nummers met de hoogste cijfers overal werkelijk de
beste zijn. Dit kan namelijk van plaats tot plaats ver-
schillen. Ook kan het interessant zijn de aanbeve-
lenswaardige selecties in andere trekken op te ne-
men dan waarin ze in de praktijkproeven werden
beproeft. Verder zou een regelmatige, jaarlijkse be-
proeving op verschillende plaatsen kunnen leren, in
hoeverre de kwaliteit van de goedgekeurde selecties
op peil blijft gedurende de periode van zes jaar
tussen twee praktijkproefseries.

De genomen praktijkproeven hebben ook hun con-
sequenties voor de witlofveredeling. Het bestaan
van zovele niet aanbevelenswaardige selecties geeft
te denken. Men vraagt zich af of de wijze van selec-

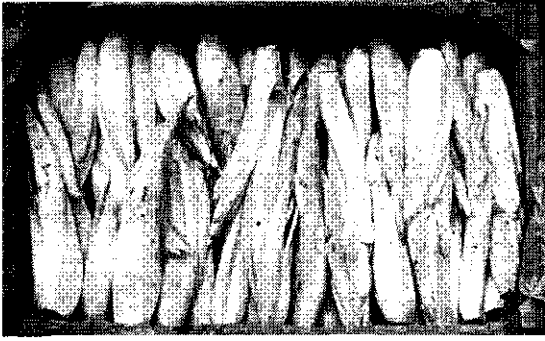

Fig. 5. Lange Hollandse. Slecht sluitend, lang en dun, weinig oogstzeker. Ongewenst. Komt in alle trekken voor. (Foto Rotsma, Middelharnis).

Lange Hollandse. Badly covered, long and thin, unreliable cropper. Occurs in all types of forcing.

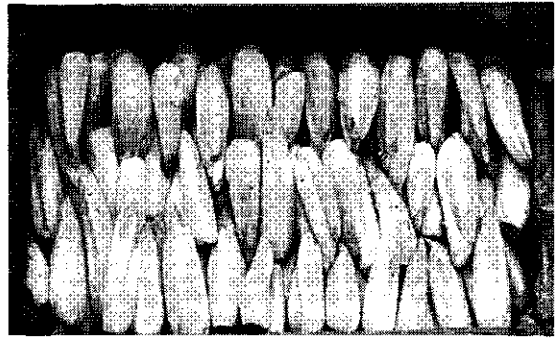

Fig. 6. Kwaliteitslof. Prima gesloten, weinig of niet buikige kegeltjes; te fijn. (Foto Rotsma, Middelharnis).

Kwaliteitslof. Fine quality, very well covered, cones not broadened or hardly so, too fine.

teren in vele gevallen te wensen overlaet en verbetering behoeft. Ir. Sneep, destijds verbonden aan het I.V.T., deed hierover interessante proeven, waarvan de resultaten zullen worden gepubliceerd. Op grond van deze experimenten kan familie- en soms lijnselectie worden aanbevolen als een werkzaam middel om kwaliteit en uniformiteit van witlofselecties te verbeteren.

Samenvatting

In de seizoenen 1954–1955 en 1955–1956 zijn in Nederland voor de eerste maal praktijkproeven met witlof genomen. De ingezonden zaadmonsters werden verdeeld over de vroege, de middelvroeg, de late en de Meiloftrek. De beoordelingscommissie achtte 33 van de 112 onderzochte monsters aanbevelenswaardig; dat is 29 %. Het aanbevelenswaardige materiaal is op grond van fysiologische en morfologische eigenschappen in groepen ingedeeld. Voor deze groepen zijn als namen voorgesteld: Vroege Mechelse, Middelvroeg witlof, Laat witlof en Meilof. Er wordt een belangrijke verschuiving in de rassenkeuze ten gunste van de aanbevelenswaardige selecties verwacht.

Naschrift. Voor de zorgvuldige uitvoering van de niet eenvoudige veld- en kuilproeven komt een woord van erkentelijkheid toe aan de heren J. Betzema, J. Preeman, W. C. Sol en C. M. Rodenburg, respectievelijk verbonden aan de Rijkstuinbouwconsulentschappen te Hoorn (en gedetacheerd bij het Proefstation te Alkmaar), te Barendrecht, te Amsterdam en aan het I.V.T. te Wageningen.

Summary

Field tests with witloof chicory 1954–1955

In the Netherlands commercial trials with witloof chicory were first undertaken in the seasons 1954–1955 and 1955–1956. The seed samples received were distributed among the early, midseasonal, late and May forcing. Out of the 112 samples tested the jury considered 33 worthy of recommendation, i.e. 29 %. On the basis of physiological and morphological characters the recommended material was divided into groups. For these the following names have been suggested, Vroege Mechelse (early), Middelvroeg Witlof (midseasonal), Laat Witlof (late) and Meilof (very late). An important shift in the choice of variety in favor of the recommended selections is expected.

